

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН проти корупції (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 року № 251-У) иКб: zakon4rada.gov.ua
2. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади та органах місцевого самоврядування: монографія / автор. кол.: В.В. Василевич, Т.Е. Василевська, В.Ф. Нестерович, Е.В. Расюк, А.В. Савченко, В.Л. Федоренко (кер.) та ін.; за ред.проф. Ю.В. Ковбасюка і проф. В. Л. Федоренка. Київ: Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. 524 с.
3. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан, детермінанти та запобігання: навч. посіб. / автор. кол.: В. В. Василевич, О. М. Джу́жа, А. О. Джу́жа, О. Г. Колб, С. О. Колб, І. О. Колб, Н. В. Кулакова, Ю. О. Левченко, А. В. Микитчик, С. І. Мінченко, С. А. Мозоль, Т. В. Миронюк, Г. С. Поліщук, Е. В. Расюк, А. В. Савченко; за ред. проф. О. М. Джу́жи та доц. Е. В. Расюка. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 340 с.

Миронюк Тетяна Василівна, доцент кафедри кримінології та кримінально- виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

В Україні, як і в усьому світі, корупцію віднесено до головних політичних, економічних і соціальних проблем. Вона визнана одним із загрозливих явищ сучасності, що впливає на ефективність діяльності органів державної влади, гальмує економічний розвиток, несе загрозу багатьом елементам конституційного та суспільного ладу, а також національній безпеці держави. Тому для України найбільший інтерес становить практика тих держав, де антикорупційні механізми виявилися найадекватнішими.

Важливе значення за кордоном, мають інститути громадянського суспільства, особливо в контролі за діями влади, активна антикорупційна позиція більшості громадян, їхніх громадських об'єднань, неприйняття ними корупції як риса ментальності. Особливо активну роль у протидії зловживанням влади відіграють засоби масової інформації. Ще один важливий важіль: світовий досвід доводить, що справжніх успіхів у протидії корупції досягають ті країни, де влада перебуває під сильним тиском опозиції, яка контролює її. Це вигідно і самій владі. Однак за наявності загальних підходів кожна держава шукає власні національні механізми протидії корупції з урахуванням менталітету народу, історії, культури, рівня матеріального забезпечення тощо, оскільки підґрунтя корупції у країнах Азії, Африки та Європи геть різні. Корупція, як соціальне явище, притаманна будь-якому суспільству, будь-якій державі, жодна країна у світі сьогодні не може оголосити себе вільною від корупції. Однак окремим країнам світу

вдається ефективно боротися з цим негативним явищем. До країн, які створили ефективний механізм протидії корупції, можна віднести: Фінляндію, Данію, Нову Зеландію, Ісландію, Сінгапур, Швецію, Канаду, Нідерланди, Люксембург, Норвегію, Австралію, Швейцарію, Великобританію, Австрію, Ізраїль, США, Чилі, Ірландію, Німеччину та ін. Кожна із країн має свої особливості в організації антикорупційної діяльності, але є те, що їх поєднує це:

- 1) зусилля щодо організації активної протидії корупційним проявам;
- 2) створення відповідної правової бази;
- 3) залучення громадських організацій до протидії корупційним проявам.

Взірцем найменш корумпованих країн, є Скандинавські держави. Фінляндія є саме тією країною де, міжнародна неурядова організація по боротьбі з корупцією «Трансперенсі Інтернешнл» визначає як одну з найменш корумпованих серед 133 країн світу. Фінляндія як член Європейського Союзу є учасником усіх основних нормативних документів Євросоюзу з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією. Головним принципом процесу протидії корупції є органічне поєднання національного законодавства Фінляндії із загальноєвропейським. Для фінської правової системи не є характерними закони з використанням терміну «боротьба» з визначенням певного виду злочину. Фінський законодавець заклав принципи попередження та застереження вчинення злочинів у кожному нормативно-правовому акті, що визначають конкретну сферу діяльності, а не вид злочину. Згідно з положеннями Кримінального Кодексу Фінляндії, за вчинення дій, що можуть кваліфікуватися як «корупція». У Фінляндії чесна влада - це система взаємодії права, громадянського суспільства, традицій і цінностей нації. Чесність влади не залежить від персоналій - ніхто з кандидатів на жодній з державних посад не може оголосити себе її гарантом, але всі політики зобов'язані дотримуватися чесності й справедливості, це їх так би мовити девіз. Влада у Фінляндії - максимально наближена до народу. Дуже часто основним чинником корупції називають рівень зарплат державних чиновників. Звісно, у Фінляндії ці зарплати відрізняються від українських, але вони аж ніяк не надмірні, дають змогу жити гідно, але не розкішно. Важливе значення у Фінляндії мають етика, повага до роботи та неповага до хитрощів, спритності, нечесності. Фіни вважають, що взяти хабара - означає втратити самоповагу, навіть якщо ніхто не знатиме про це, тому що почуватиметеся залежним від людини, яка підмовила на нечесний вчинок. А це суперечить фінській етиці поведінки. Важливу роль у цій країні відіграє рівень освіти нації. Освіченими людьми набагато важче маніпулювати - вони можуть читати закони, вони бачать, як працює суспільство та як зважають на їхні інтереси [1].

У Німеччині, основним обов'язком державних службовців є неупереджене і справедливе виконання своїх завдань на благо всього

суспільства. Для державних службовців передбачено повну особисту відповідальність за правомірність своїх дій із виконання службових обов'язків. Після закінчення строку служби державний службовець повинен тримати в таємниці відомості й факти, які стосуються його службової діяльності. Підвищені вимоги й обмеження, пов'язані з державною службою, компенсуються у Німеччині відповідним державним утриманням та іншими виплатами, гарантіями, що забезпечують стабільність робочого місця і просування по службі, а також гідний рівень життя. У Німеччині для іншої роботи державного службовця, крім служби, потрібно попередній дозвіл вищої службової інстанції. Державні службовці, за законом, не можуть займатися будь-якою підприємницькою діяльністю особисто, через довірених осіб, у тому числі брати участь у діяльності правління, наглядової ради чи в іншому органі, товаристві або підприємстві будь-якої іншої правової форми. Додаткові розпорядження про порядок сумісництва державних службовців видає федеральний уряд шляхом прийняття постанов, що мають законодавчу силу. Також, визначено граничний розмір винагороди в календарному році для різних категорій службовців. В основу протидії корупції в Німеччині покладено завдання знищення матеріальної, насамперед фінансової бази злочинних угруповань. Це досягається двома шляхами: конфіскаційним (конфіскація майна) і створенням належної правової бази для унеможливлення відмивання «брудних» грошей [2].

Напевно, найбільш ефективною є система політичних і правових механізмів боротьби з корупцією Італійської Республіки, де над вирішенням цієї проблеми тісно взаємодіють громадські організації та державні установи. Парламент цієї країни заснував спеціальну Генеральну Раду по боротьбі з організованою злочинністю. Поряд з Генеральною Радою засновані окружні управління по боротьбі з організованою злочинністю та мафією, створено міжвідомчий спеціальний орган - «Управління розслідувань Антимафія» (ДІА). Основна частина кадрів ДІА складають фахівці слідчих органів Державної поліції, карабінерів та Фінансової гвардії. Також окремо засновано Державне управління по боротьбі з мафією. До завдань даного колегіального органу входять: - розробка стратегії по боротьбі з організованою злочинністю та визначення мети для кожного поліцейського формування окремо; - раціоналізація ресурсів та коштів, відведених для організації боротьби з організованою злочинністю, а також періодична перевірка досягнутих результатів в їх зв'язку з встановленими напрямками діяльності та, якщо необхідно, прийняття відповідних директив, спрямованих на усунення недоліків або неефективних дій. Причому вся ця діяльність є відкритою для політичних партій, об'єднань громадян, засобів масової інформації.

Національне законодавство Великобританії у сфері боротьби з корупцією є досить розгалуженим, оскільки певні норми матеріального права, які стосуються правовідносин, що виникають унаслідок вчинення тими чи іншими посадовими особами корупційних дій, можуть міститися у різних актах. З огляду на те, що законодавство у цій сфері не

правоохоронними органами Великобританії, тому 24 березня 2005 р. МВС Великобританії внесло на розгляд заінтересованих міністерств і відомств Великобританії законопроект про боротьбу з корупцією. Оновлений законопроект узагальнює попереднє антикорупційне законодавство, і серед іншого скасовує парламентський імунітет від відповідальності за діяння, що містять ознаки корупційних. Друга особливість - це надзвичайно висока роль громадської думки, вона стежить за динамікою негативних явищ у суспільстві. Здебільшого громадські дебати точаться навколо питань, пов'язаних з купівлею політичного впливу, проблем, створених зміною границь приватної і державної власності, моральним кліматом, хабарництвом, зловживаннями службовців місцевих органів влади, поліції, митної служби тощо.

Удосконалення законодавчої бази з метою ефективної боротьби з корупцією та організованою злочинністю в багатьох державах світу стало поштовхом для розробки комплексу інших додаткових заходів організаційного, правового та інформаційного характеру. Зокрема, у деяких державах ухвалено національні стратегії або програми у сфері боротьби з корупцією, які мають перспективний характер і передбачають здійснення комплексу організаційно-правових та інших заходів щодо подальшого вдосконалення існуючої системи протидії корупції. Удалося серйозно потіснити корупцію в колишніх країнах так званої народної демократії - Польщі, Словаччині, Чехії. Тому, як видно, за кордоном антикорупційне законодавство розвивається у бік використання всього арсеналу правових засобів боротьби і з акцентом на попередження [3].

Отже, з огляду на викладене, можна дійти головного висновку, для посилення протидії корупції в Україні, слід максимально використати механізми, застосовувані в розвинених країнах, які дали змогу обмежити корупцію масштабами, що не загрожують суспільному розвитку. Для цього потрібна тверда політична воля вищого керівництва держави, яке особистою поведінкою й способом життя демонструє чесність, порядність і прагнення побороти це явище. Необхідним є також загальне розуміння політичною й управлінською елітою того, що прийняття лише одного, навіть ідеального закону не розв'язує проблеми, має бути задіяно багато інших важелів: політичних, економічних, соціальних, культурних, етичних та інших. Тобто, лише комплекс заходів може обмежити це явище.

Таким чином, не зважаючи на зміни в реалізації державної політики у сфері протидії корупції, необхідно впровадження системних заходів у цій сфері.

Зокрема, слід зосередити зусилля на вирішенні таких проблем:

- розвиток вітчизняного законодавства у контексті відповідності світовим антикорупційним стандартам;
- підвищення ефективності системи запобігання і протидії корупції;
- зниження рівня корупції у системі правоохоронних органів, інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- *скорочення обсягів тіньової економіки*

Список використаних джерел

1. Косякін І. А. Канцлер юстиції в Фінляндії / І. А. Косякін // Студенти в правовій науці: матеріали науч. студ. конф. (Воронеж, 9-14 квітня 2007 року): зб. науч. праць. Воронеж: Изд-во Воронеж. держ. ун-ту. 2007. Вип. 7. С. 43-46.
2. Мельник М. Німеччина на шляху боротьби з корупцією // Право України. 1997. № 11. С. 111-115.
3. Суворін Е. В. Корупція в постсоціалістичних країнах: сутність, особливості, стратегії протидії (політологічний аналіз): дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Е. В. Суворін. М., 2008. 255 с.
4. Антикорупційний портал - URL: <http://www.acrc.org.ua>.

Мозоль Вікторія Василівна, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОЗНАКИ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ МВС УКРАЇНИ

На сьогоднішній день одним із розповсюджених корупціогенних факторів є встановлення дискреційних повноважень, тобто прав і обов'язків працівників МВС, що дають можливість на власний розсуд визначити зміст рішення або вибрати один з кількох варіантів прийняття рішень. В одних випадках коло питань, що входять до компетенції працівників МВС, (право діяти чи утримуватись від певних дій) чітко визначені правовою нормою. В інших випадках - надається свобода діяти на власний розсуд, тобто оцінюючи ситуацію, вибирати один із кількох варіантів дій (або утримуватись від дій). Надане МВС право діяти таким чином називається дискреційними повноваженнями (дискреційним правом, дискреційною владою).

Основні ознаки дискреційних повноважень:

- дозволяють органу (особі) на власний розсуд оцінювати юридичний факт, внаслідок чого можуть виникати, змінюватись або припинятись правовідносини;
- дозволяють на власний розсуд обирати одну із декількох, запропонованих у нормативно-правовому акті, форм реагування на даний юридичний факт;
- надають можливість органу (особі) на власний розсуд вибирати міру публічно-правового впливу щодо фізичних та юридичних осіб, його вид, розмір та способи реалізації;
- дозволяють органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави) обрати форму реалізації своїх повноважень - видання нормативного або індивідуально-правового акта, вчинення (утримання від вчинення) адміністративної дії;